

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation research) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ 57 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์ ซึ่งใช้รูปแบบซีปปี้ (CIPP Model) โดยศึกษาในพื้นที่บ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งใช้ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) ด้านผลผลิต (Product) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการ เก็บข้อมูลโดยใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Document Resources) และใช้แบบสัมภาษณ์ประชาชน (Questionnaire interview) ที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ในส่วนของแบบสัมภาษณ์ประชาชน (เชิงปริมาณ) วิเคราะห์ค่าความเที่ยงโดยใช้วิธีของครอนบาช (Cronbach's method) ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่า (Alpha coefficient) เท่ากับ 0.82 แล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ จำนวน 7 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 12 คน เก็บข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่จำนวน 81 คน เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 18 กุมภาพันธ์ - 18 มีนาคม 2554 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้เชิงลึกจากเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่ม และการสังเกตทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยแยกเป็นหมวดหมู่ และสรุปประเด็นสำคัญ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประเด็นที่ศึกษาด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ปัจจัยของความสำเร็จ นวัตกรรม ปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการปรับปรุง และข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) และข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ประชาชนมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้ในการหาการแจกแจงความถี่ (Frequency ร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนผู้ที่ให้การสัมภาษณ์ ระดับความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และการออกกำลังกายในการ

ป้องกันโรคการเกิดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) และระดับการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการบริโภคอาหาร และการออกกำลังกายในการป้องกันการเกิดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด ได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินงาน โครงการ ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ซึ่งสรุปผลการศึกษาข้อมูลตามลำดับดังนี้

5.1.1 ด้านบริบท (Context)

ลักษณะทางกายภาพของลักษณะทางกายภาพของบ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัวแดง อำเภอนางรอง จังหวัดชัยภูมิ เป็นชื่อเดิมก่อตั้งประมาณ ปี 2449 อยู่ข้างลำห้วยตอนใต้ต่อมาประชากรมากขึ้น จึงแบ่งการปกครองออกเป็น 4 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหลวงศิริ หมู่ที่ 11, บ้านโนนเก่าใหญ่ หมู่ที่ 14, บ้านลาดวังม่วง หมู่ที่ 15 และบ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 ปัจจุบันเป็นชุมชนเมืองกึ่งชนบท ประชาชนยังมีความสัมพันธ์กันที่เครือญาติโดยมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมแบบชุมชนอีสานอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอนางรองบัวแดงประมาณ 2 กิโลเมตร พื้นที่หมู่บ้านเป็นที่ราบลุ่มมีพื้นที่ทำนาล้อมรอบหมู่บ้าน ลักษณะการตั้งบ้านเรือนอยู่หนาแน่นเป็นกลุ่ม โดยส่วนใหญ่อยู่กึ่งกลางของหมู่บ้านและยาวตามสองข้างถนนในหมู่บ้านแบ่งการปกครองภายในหมู่บ้านเป็นคุ้ม โดยแต่ละคุ้มมีหัวหน้าคุ้มเป็นผู้ดูแล ลักษณะตัวบ้านส่วนใหญ่เป็นบ้านปูน มีรั้วปูน มีส่วนน้อยจะเป็นรั้วลวดหนามที่แสดงอาณาเขตของบ้านอย่างชัดเจน และปลูกผักสวนครัวบริเวณรั้วหน้าบ้าน

ด้านการปกครองอยู่ในเขตเทศบาลตำบลหนองบัวแดง การเดินทางสู่หมู่บ้านจากอำเภอนางรอง จังหวัดชัยภูมิ สามารถเดินทางรถยนต์ส่วนตัวหรือรถยนต์โดยสารประจำทางสายชัยภูมิ-หนองบัวแดง ไปทางทิศตะวันตกผ่านภูแล่นคา มีระยะทางโดยรวมประมาณ 51 กิโลเมตร มีที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญคือ อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา วัดชัยภูมิพิทักษ์ (วัดผาเก็ง) เส้นทาง การคมนาคมภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต และถนนที่ใช้เดินทางไปทำการอำเภอนางรองบัวแดงเป็นถนนลาดยาง ชื่อถนนลาดประชาคม โดยมีเส้นทางผ่านบ้านหลวงศิริ หมู่ที่ 11 ด้านสาธารณูปโภค มีไฟฟ้าและประปาใช้ทุกหลังคาเรือน บ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 มีจำนวน 153 หลังคาเรือน มีประชากรทั้งหมด จำนวน 673 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.60 อายุอยู่ระหว่าง 41-45 ปี ร้อยละ 10.69 รองลงมาอายุ 16 – 20 ปี ร้อยละ 9.96 ระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 44.58 และทั้งหมดมีเชื้อชาติไทยและนับถือศาสนาพุทธ

สภาพเศรษฐกิจประชาชนบ้านลาดใต้ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร พืชเศรษฐกิจที่ปลูกไว้เพื่อจำหน่ายก็คือ ข้าว อ้อย แดงไทย และมีอาชีพเสริมเช่น เลี้ยงโค เพาะเห็ด รายได้ 1,001 – 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 59.44

ศักยภาพของหมู่บ้าน บ้านลาดใต้ มีศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชนในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชน ด้านต่าง ๆ เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ ของชุมชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเองเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของประชาชนที่ดำเนินการโดยประชาชน และเพื่อประชาชน ที่จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยในศูนย์เรียนรู้จะมีลานกีฬาจำนวน 1 แห่ง สำหรับเป็นสถานที่ให้ประชาชนมาออกกำลังกายซึ่งมีผู้สูงอายุมาออกกำลังกายรำไม้พลองตอนเย็น ประชาชนทั่วไป เดินแอโรบิก เล่นห่วงฮูลาฮูป มีแหล่งน้ำรวมของหมู่บ้านตั้งอยู่ทิศเหนือ ขนาด 1 ไร่และมีแปลงปลูกผักกลาง จำนวน 20 แปลง สำหรับสาธิตการปลูกผักปลอดสารพิษ นอกจากนี้ ยังมีสนามกีฬากลางซึ่งอยู่ในบริเวณโรงเรียน จำนวน 1 แห่ง ซึ่งกลุ่มวัยรุ่น ตะตะกร้อ ตะฟุตบอล และมีแปลงผักจำนวน 20 แปลงอยู่บริเวณหลังหมู่บ้าน

ศักยภาพด้านผู้นำ มีผู้นำเป็นทางการในหมู่บ้าน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน และสมาชิกเทศบาลตำบล มีหน้าที่ในการบริหารงานในชุมชน และตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาต่างๆในชุมชนและช่วยในการดำเนินงานของโครงการ ส่วนผู้นำไม่เป็นทางการในหมู่บ้าน เป็นคนในชุมชนที่ชาวบ้านเคารพนับถือได้แก่ ผู้สูงอายุ มรรคทายก ประจำหมู่บ้านซึ่งมีบทบาทในการตัดสินใจร่วมกับเจ้าอาวาสวัด ในการทำบุญประเพณีต่างๆเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจให้กับประชาชนในหมู่บ้านและมีกลุ่มหรือองค์กรต่างๆ ดังนี้

1) กลุ่มกองทุนเงินล้าน ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาล จำนวนหนึ่งล้านบาท มีคณะกรรมการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านกู้ยืมเงินไปใช้ในการประกอบอาชีพ

2) กองทุนฌาปนกิจสงเคราะห์ของหมู่บ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือครอบครัวผู้ที่เสียชีวิต โดยมีการตั้งเป็นกองทุนประชาชนในหมู่บ้านสามารถสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ตามความสมัครใจ และมีคณะกรรมการดำเนินงานเก็บเงินเมื่อมีสมาชิกเสียชีวิต

3) กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 คน ทำหน้าที่เป็นแกนนำและนำพาประชาชนในหมู่บ้านร่วมดำเนินงานกิจกรรมด้านสุขภาพ เช่น ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสภาพร่างกายของผู้ป่วยหรือผู้พิการต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

4) กลุ่มแม่บ้าน เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านในหมู่บ้านโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นการยกฐานะความเป็นอยู่ให้สมาชิกกลุ่ม และคอยช่วยเหลืองานต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

5) ชมรมผู้สูงอายุ เป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในหมู่บ้านโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเองโดยเฉพาะการสร้างคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าและคุณภาพประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัวและชุมชน

ซึ่งกลุ่มหรือองค์กรเหล่านี้ทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านให้อยู่ดีกินดีและนำพาประชาชนในหมู่บ้านทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ แสดงให้เห็นว่าบ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 มีศักยภาพทั้งในด้านของทรัพยากรต่างๆ ที่จะช่วยดำเนินงาน โครงการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้

สภาพปัญหาในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ การเฝ้าระวังพฤติกรรมสุขภาพ มีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินงานพัฒนาหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารรายงานของโรงพยาบาลหนองบัวแดง ในการดำเนินการตรวจคัดกรองความเสี่ยงโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 319 คน ซึ่งแยกเป็นกลุ่มอายุ 15 - 34 ปี พบว่าประชาชนเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน จำนวน 1 คน เสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง 4 คน และเป็นโรคอ้วนจำนวน 4 คน ในกลุ่มอายุ 35 ปีขึ้นไป พบว่าประชาชนเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน จำนวน 76 คน เสี่ยงต่อโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 48 คน และเป็นโรคอ้วน จำนวน 54 คน และมีผู้ป่วยด้วยโรคเบาหวาน จำนวน 28 คน ความดันโลหิตสูง จำนวน 20 คน โรคหัวใจ 1 คน จิตเวช จำนวน 1 คน และผู้พิการ จำนวน 12 คน ซึ่งมีการให้ความรู้ถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพใหม่โดยการออกกำลังกายเป็นประจำ รับประทานอาหารผักและผลไม้ที่ปลอดสารพิษและลดอาหารประเภทไขมัน ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคได้

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยกองสุขภาพศึกษา กระทรวงสาธารณสุข ได้รับพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อม จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พระราชานุญาตให้โครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในวโรกาสเจริญพระชนมายุ 57

พรรษา โดยกำหนดเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว ในพระราชูปถัมภ์ฯ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ซึ่งมีนโยบายให้ทุกจังหวัดคัดเลือกหมู่บ้านต้นแบบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด โดยให้มีพฤติกรรม การออกกำลังกายสม่ำเสมอสัปดาห์ละอย่างน้อย 3-4 วัน ๆ ละอย่างน้อย 30 นาที ร่วมกับการ รับประทานผักและผลไม้สดวันละอย่างน้อยครั้งก็โลกรั่มขึ้นไปและลดอาหารไขมัน ซึ่งการ ดำเนินงานตามโครงการนี้ของบ้านลาดใต้ ไม่ได้กำหนดกฎระเบียบ หรือข้อบังคับในการดำเนินงาน ตามโครงการ จะใช้วิธีการพูดคุยทำความเข้าใจถึงผลเสียของการมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในการ ป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด และผักที่ปลูกในแปลงปลูกผัก กลางของหมู่บ้านซึ่งเป็นผักปลอดสารพิษ มีข้อตกลงร่วมกันก็คือทุกคนสามารถเก็บไปรับประทาน ได้เลยโดยไม่ต้องมีการซื้อขายกัน ทำให้ทุกคนในหมู่บ้านมีโอกาสได้รับประทานผักที่ปลอด สารพิษ แม้ว่าไม่ได้ปลูกเอง ในลักษณะการประชามหมู่บ้านซึ่งการทำประชามหมู่บ้านแล้วมี ข้อตกลงร่วมกัน จะทำให้ไม่เกิดการยอมรับไม่ถูกต้องด้านเหมือนกับการตั้งกฎระเบียบมาบังคับ

5.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ด้านโครงสร้างการดำเนินงานพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลด โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือดของบ้านลาดใต้ หมู่ที่ 1 เมื่อดำเนินโครงการได้มีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นองค์กรหลักของหมู่บ้านที่ทำหน้าที่ดำเนินการ ขับเคลื่อนการดำเนินงานของโครงการนี้ โดยร่วมกับแกนนำและตัวแทนประชาชนในหมู่บ้านวาง แผนการดำเนินงานโดยรับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขของโรงพยาบาลหนองบัวแดง จัดหาสถานที่จำนวน 2 แห่งสำหรับให้ประชาชนออกกำลังกาย จัดให้สถานที่จำนวน 40 แปลง สำหรับเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์หรือการปลูกผักปลอดสารพิษ จัดสถานที่จำนวน 1 แห่ง เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้ของหมู่บ้าน ส่งเสริมให้ประชาชนทุกคนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรม ของโครงการและปฏิบัติตนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด และร่วมกับคณะทำงานระดับตำบล ประเมินผลการดำเนินงาน

ด้านบุคลากรมีการประชุมชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการทั้งในส่วนของ เจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลหนองบัวแดง เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอหนองบัวแดง เจ้าหน้าที่เทศบาล ตำบลหนองบัวแดงให้รับทราบ กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้ออกไปประชุมเพื่อ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่กลุ่มผู้นำชุมชนบ้านลาดใต้ให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง ทำให้ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานของโครงการ และสามารถปฏิบัติงานตาม โครงการได้

ด้านงบประมาณ แต่เดิมไม่มีงบประมาณสนับสนุน เมื่อดำเนินงานโครงการจึงใช้วิธีบูรณาการงานเข้ากับโครงการสายใยรักแห่งครอบครัวของโรงพยาบาลหนองบัวแดง และโครงการที่ทำอยู่แล้วในพื้นที่ เช่น โครงการตรวจคัดกรองภาวะเสี่ยงด้านสุขภาพ ซึ่งจะได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) อุปกรณ์สาริตการออกกำลังกายอย่าง เช่น ห่วงธูลาฮูป และแผ่นการเปรียบเทียบการบริโภคอาหาร และได้รับการสนับสนุนเป็นพันธุ์ผัก จากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง

ด้านการจัดกิจกรรมและบริการตามโครงการ มีการกำหนดสถานที่สำหรับเรียนรู้หรือสาริตการทำการเกษตรตามทฤษฎีเศรษฐกิจแบบพอเพียง การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำเกษตรอินทรีย์ การจัดฝึกลอบรม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน และการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนและให้นำความรู้กลับไปทำต่อที่บ้านของตนเอง ในส่วนของการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพ การควบคุมโรคในท้องถิ่นการฝึกสาริตการออกกำลังกาย การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยโรงพยาบาลหนองบัวแดงมีการออกตรวจคัดกรองความเสี่ยงด้านสุขภาพแก่ประชาชนในกลุ่มอายุ 15 – 34 ปี และกลุ่มอายุ มากกว่า 34 ปี ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประชาชนจะต้องได้รับการดำเนินการในโครงการนี้

5.1.3 ด้านกระบวนการ (Process)

ด้านบุคลากรเมื่อดำเนินงานโครงการ มีเจ้าหน้าที่จากฝ่ายอื่นๆ หรืองานอื่นมาช่วยกันในการดำเนินงาน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) กรรมการหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านมาร่วมประชุมแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ 57 พรรษา มหาวชิราลงกรณ์จะต้องมีภาคีเครือข่ายการทำงานทั้งในส่วนหน่วยงานราชการ องค์กรหรือกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อร่วมกันดำเนินงาน

ด้านการนำเทคโนโลยีมาดำเนินงานในโครงการของบ้านลาดใต้ พบว่า มีการส่งเสริมวัฒนธรรมของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป้าหมาย คือการปรับหรือเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมสุขภาพที่ดีขึ้น มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด โดยให้เงื่อนไขที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยการสร้างความตระหนักถึงอันตรายของโรค ความร้ายแรงของโรคที่จะเกิด ซึ่งจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ การสูญเสียทรัพย์สิน เสียชีวิตเสียเวลา และเมื่อประชาชนบ้านลาดใต้ เข้าร่วมโครงการนี้ ก็จะได้รับประโยชน์นั่นคือการมีสุขภาพ

ที่ดีของตนเอง และชุมชน มีเกียรติและความภาคภูมิใจ โดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ได้ให้แนวทางการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยให้ประชาชนมีความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดขึ้นจากปัจจัยหลัก ได้แก่ การเปลี่ยนทัศนคติ ให้เห็นคุณค่าทางจิตใจ เช่น การลดการกินหวาน มัน เค็ม การนำค่านิยมของท้องถิ่นมาใช้ คือ อนุรักษ์ให้ปลูกผักที่กิน กินผักที่ปลูก การควบคุมพฤติกรรมของตนเอง ไม่ทานของตามใจปาก ส่งเสริมชักชวน เพื่อนบ้านในชุมชนให้มาออกกำลังกาย โดยเลือกออกกำลังกายตามความถนัดและเหมาะสมของตนเอง โดยเน้นประโยชน์ว่าเมื่อปรับเปลี่ยนได้ เป็นสิ่งที่ดีเกิดพฤติกรรมใหม่ มีคุณค่าทางจิตใจ สามารถเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จ เป็นต้นแบบของชุมชนตนเองได้ นอกจากนี้ ยังพบว่า ถึงแม้ไม่มีงบประมาณในการดำเนินงานนี้ เจ้าหน้าที่ และชุมชนก็สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของท้องถิ่น และบูรณาการงานต่างๆ เข้าด้วยกันได้ โดยกลุ่มที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนยังเกิดแนวทางการทำงานที่ดีร่วมกัน มีมาตรการและพฤติกรรมที่ดีด้านสุขภาพ เกิดขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชนบ้านลาดใต้เข้าร่วมประชุม และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ชุมชนในหมู่บ้านร่วมมือเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งถึงแม้ว่าประชาชนบ้านลาดใต้จะไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการนี้เพราะต้องไปประกอบอาชีพของตนเอง แต่พอมีเวลาหรือว่างก็ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามโครงการเป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งที่สำคัญอย่างมากในการทำงานทุกอย่างก็คือความร่วมมือจากชุมชนหรือประชาชนในพื้นที่

การดำเนินงานตามโครงการนี้ของบ้านลาดใต้ ในช่วงแรกมีปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ และความไม่เข้าใจของประชาชน ซึ่งก็จะมีการลงไปพูดคุยทำความเข้าใจในการดำเนินงานตามโครงการนี้ ในส่วนปัญหาที่ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีเวลาร่วมโครงการเพราะต้องไปประกอบอาชีพ ก็แก้ไขปัญหาโดยการปรับเปลี่ยนเวลาในการร่วมโครงการ โดยปกติจะจัดกิจกรรมในช่วงเย็น ทุกๆ วันจันทร์ พุธ และศุกร์ ก็เปลี่ยนมาทำในช่วงเช้า และการจัดทำประชาคมหมู่บ้านในช่วงค่ำหลังจากประชาชนกลับมาจากการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมตามโครงการ ในส่วนการปลูกผักปลอดสารพิษเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ก็มีการประสานไปหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย และขอความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในหมู่บ้านร่วมบริจาคเงินเพื่อปรับปรุงสถานที่ปลูกผักของหมู่บ้าน

5.1.4 ด้านผลผลิต (Product)

5.1.4.1 ผลที่เกิดขึ้น (Output)

หลังจากดำเนินงานตามโครงการนี้ ประชาชนมีความรู้เรื่องการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด โดยรวมอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 74.07 ด้านการบริโภคอาหาร กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เรื่องการบริโภคอาหารที่ถูกต้องอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 76.54 แต่ก็มีประเด็นที่ประชาชนยังไม่เข้าใจก็คือ การกินอาหารหมักดอง เช่น หน่อไม้ดอง ผลไม้ดองเป็นประจำเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็ง การกินอาหารประเภทแป้งอย่างที่ไม่หมักเรียมเสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็ง และการกินอาหารที่ทอดด้วยน้ำมันทอดซ้ำๆ หลายๆ ครั้งทำให้เกิดโรคมะเร็ง ส่วนด้านการออกกำลังกายกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการออกกำลังกายที่ถูกต้องอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 69.14 แต่ก็มีประเด็นที่ประชาชนยังไม่เข้าใจก็คือ ก่อนและหลังการออกกำลังกายทุกครั้ง จำเป็นต้องอบอุ่นร่างกาย ซึ่งการอบอุ่นร่างกายก่อนและหลังการเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายจะเป็นการช่วยลดอาการบาดเจ็บได้ ในการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือดอย่างถูกต้อง โดยกลุ่มตัวอย่างประชาชนบ้านลาดใต้ มีการปฏิบัติตนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 92.52 และเมื่อพิจารณารายด้านการปฏิบัติตนในการบริโภคอาหาร พบว่ามีการปฏิบัติตนอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ประชาชนมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารเพื่อป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด อยู่ในระดับสูงสุดคือการบริโภคผักหรือผลไม้ที่ปลูกไว้ บริโภคเองหรือผักหรือผลไม้ปลอดสารพิษ ร้อยละ 79.84 ส่วนข้อที่ประชาชนมีพฤติกรรมระดับต่ำสุด คือ การบริโภคอาหารประเภทแป้ง อย่าง เช่น หนูปิ้ง เนื้อย่าง ไก่ย่าง ที่ไม่หมักเรียม ร้อยละ 65.02 ส่วนการปฏิบัติตัวในการออกกำลังกาย พบว่า การปฏิบัติตนอยู่ในระดับสูงโดยข้อที่ประชาชนมีพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด อยู่ในระดับสูงสุด คือ การยืดเหยียดกล้ามเนื้อประมาณ 5 - 10 นาที หลังการออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา ร้อยละ 56.79 ส่วนข้อที่ประชาชนมีพฤติกรรมระดับต่ำสุด คือ การออกกำลังกายหรือเล่นกีฬา (เช่น ออกจรรู้สึกเหนื่อยมากอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน โดยออกต่อเนื่องครั้งละ 20 นาที หรือออกแบบปานกลางคือรู้สึกเหนื่อยพอประมาณ หายใจแรงขึ้นกว่าปกติเล็กน้อยแต่ยังสามารถพูดคุยกับคนข้างเคียงได้จนจบประโยค เช่น วิ่งเหยาะ ๆ จักรยาน ซึ่งทำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วันและออกต่อเนื่องครั้ง 30 นาที หรือออกแบบเบา ๆ โดยการเคลื่อนไหว ร่างกาย เช่น ทำงานบ้าน เดินไป ทำงาน ไม่ทำให้อึดหรือเหนื่อยเล็กน้อยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วันทำต่อเนื่องครั้งละ 60 นาที) ร้อยละ 34.57

สำหรับครัวเรือนมีการปลูกผักไว้รับประทานเองที่บ้าน และปลูกผักในแปลงปลูก ผักรวมของหมู่บ้าน มีการออกกำลังกายทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มเด็ก โดยกลุ่มตัวอย่างมีการออกกำลัง กาย ร้อยละ 93.83 และปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคเองที่บ้าน ร้อยละ 80.25 การดำเนินงานทั้ง หมู่บ้านพบว่าประชาชนมากกว่าสามในสี่ให้ความเห็นว่าในหมู่บ้านมีการปลูกผักปลอดสารพิษ ร้อยละ 80.25 ซึ่งเคยไปปลูกผักที่แปลงปลูกผักกลาง ร้อยละ 32 และให้ความเห็นว่าในหมู่บ้านมี ตลาดกีฬาของหมู่บ้าน ร้อยละ 95.06 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้ไปออกกำลังกายที่ลานกีฬาของหมู่บ้านเป็น ประจำ ร้อยละ 44.44 และออกกำลังกายเป็นบางครั้ง ร้อยละ 32.10

5.1.4.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

หลังได้ดำเนินงานตามโครงการนี้ สภาวะสุขภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนบ้านลาดใต้ พบว่าป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 14.81 ป่วยด้วยโรคเบาหวาน ร้อยละ 12.35 ป่วยด้วยโรคหัวใจและหลอดเลือด ร้อยละ 1.23 และมีภาวะไขมันในเลือดสูง ร้อยละ 4.94 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี มีภาวะโภชนาการสมส่วน และมากกว่าหนึ่งในสี่ ของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีค่าดัชนีมวลกาย (BMI) อยู่ในระดับปกติ ร้อยละ 46.75 โดยมีค่าเฉลี่ยค่าดัชนีมวลกาย (BMI) เท่ากับ $22.24 \pm 3.45 \text{ Kg/m}^2$ และบุคคลในครอบครัวมากกว่า ครึ่งหนึ่งไม่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด ร้อย ละ 60.49 เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการมีความพึงพอใจ และกลุ่มตัวอย่างประชาชนบ้าน ลาดใต้มากกว่าสามในสี่รับรู้ว่าการดำเนินงานโครงการฯ ร้อยละ 90.12 โดยมีความพึงพอใจต่อ โครงการนี้ ร้อยละ 79.01 การดำเนินงานตามโครงการนี้ของบ้านลาดใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ประชาชนมีความรู้เรื่องการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายที่ถูกต้องในการป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด ซึ่งการดำเนินงานตามโครงการนี้ของบ้านลาดใต้ สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการคือมีการปลูกผักไว้รับประทานเองที่บ้าน และปลูกผักในแปลงผักรวม และประชาชนในหมู่บ้านมีกา รออกกำลังกายทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่ม เด็ก

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการนี้ ในส่วนการบริโภคอาหาร ส่วนใหญ่เสนอปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเงินในการซื้อ ผักผลไม้หลากหลายชนิดรับประทาน (ร้อยละ 46.15) รองลงมาคือซื้ออาหารผักบริโภค ไม่ทราบว่าปลอดจากสารพิษต่าง ๆ หรือไม่ (ร้อยละ 30.77) และมีผู้เสนอแนะต้องการเผยแพร่ให้ความรู้ให้ชุมชนตัวเองชุมชนอื่นทราบและตระหนักถึง การบริโภคผักที่ปลอดสารเคมี (ร้อยละ 50) ได้เสนอว่าควรส่งเสริม ความรู้ทางวิชาการและ สนับสนุนพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวให้มากขึ้น (ร้อยละ 25) ในส่วนการ

ออกกำลังกายส่วนใหญ่เสนอปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเวลาเนื่องจากต้องไปทำงาน ทำนา ทำไร่ รับจ้าง เรียนหนังสือและกลับค่ำหรือดึก (ร้อยละ 83.33) สถานที่ไม่เหมาะสม ไม่เอื้ออำนวย เช่นไม่มีลานกว้างๆ ดิๆ และภารกิจการมาก ไม่สามารถออกกำลังกายได้ต่อเนื่อง และมีความรู้เรื่องการออกกำลังกายน้อย (ร้อยละ 8.33) และเสนอแนะว่าเจ้าหน้าที่ควรเข้ามาส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้บ่อยขึ้น (ร้อยละ 87.50) และควรให้มีการตรวจสอบสุขภาพคนในหมู่บ้าน ทุกเดือน และสนับสนุนให้มีบุคคลตัวอย่างในชุมชน (ร้อยละ 12.50)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จและนวัตกรรม

การดำเนินงานหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือดกรณีศึกษาบ้านลาดใต้ หมู่ 1 ตำบลหนองบัวแดง อำเภอหนองบัวแดง เกิดจากการดำเนินงานทั้งหมู่บ้านซึ่งก่อให้เกิดกระแสการรักการเสริมสร้างครอบครัวและชุมชนให้เข้มแข็งเข้ม ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาหาร การออกกำลังกาย และการมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ ลดการใช้สารเคมีที่อาจก่อมะเร็ง ประหยัด โครงการนี้ มีการบูรณาการเข้ากับการดำเนินงานของโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว โครงการคนไทยไร้พุง และเศรษฐกิจพอเพียง มีผู้รับผิดชอบในการติดตามกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับที่ชุมชนมีทุนเดิมที่ดี ทางสังคม ชุมชนมีวัฒนธรรมเดิมที่ยอมรับข้อตกลง มีความสามัคคีในสิ่งที่ร่วมกันทำงานเพื่อชุมชนโดยการใช้กระบวนการที่เหมาะสมทำให้สามารถปลูกกระแสให้ประโยชน์ในการกลับมาใช้ชีวิตเดิมได้ การมีชุมพลจากองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งทำงานประสานกันเป็นทีม มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความรู้ความสามารถ ก่อให้เกิดครอบครัวและชุมชนที่รู้วิธีป้องกันโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด สามารถเชื่อมประสานงานต่างๆ ทั้งในชุมชนและภายนอกชุมชนได้เป็นอย่างดี มีทีมงานที่สำคัญคือ อสม.ซึ่งเป็นแกนหลักในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) และเป็นวิทยากรกระบวนการ (Facilitator) มีการถ่ายทอดความคิดสู่เยาวชนรุ่นใหม่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแกนนำรุ่นเยาว์ที่มาสานต่องาน เมื่อประสบความสำเร็จก็มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน มีความต้องการที่จะการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์วิธีการ ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข และสิ่งเป็นสิ่งที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ (Best practices) มีกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management) ตามธรรมชาติ มีกระบวนการบริหารจัดการที่ดี ใช้กระบวนการทำงานเชิงรุก มีการประเมินผลความสำเร็จของกิจกรรมและการหนุนเสริมจากภายนอก จากทีมสุขภาพโรงพยาบาลหนองบัวแดง เทศบาลตำบลหนองบัวแดง ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลหนองบัวแดง ประมงอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ซึ่งเป็นแกนหลักสำคัญ นอกเหนือจากทีมแกนนำสุขภาพที่ทำงานร่วมกันได้

เป็นอย่างดี ทำให้กระบวนการขับเคลื่อนของชุมชนดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีพลัง นอกจากนี้ยังได้รับการหนุนเสริมจาก สำนักงานเกษตรอำเภอหนองบัวแดง สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยภูมิ ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดชัยภูมิ และองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามาสนับสนุนด้านงบประมาณ การจัดการอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้การขับเคลื่อนงานของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

นวัตกรรมใหม่ที่ริเริ่มโดยชุมชนในโครงการคือรายการอาหารใหม่เพื่อสุขภาพที่มุ่งเน้นการรับประทานอาหารโปรตีนจากปลา ประุงโดยการต้มเพื่อลดการใช้น้ำมันและได้วิตามินและคุณสมบัติทางยาจากเครื่องปรุงต้มยำและพืชผักในท้องถิ่น มีคำขวัญ ประจำชุมชน “กินปลาเป็นหลัก กินผักให้มาก” และเป็น “สัญญาะ” ที่สะท้อนการผสมผสานเป้าหมายของโครงการเข้าไปในวิถีชีวิตของชาวบ้านลาดใต้ และมีการรณรงค์ส่งเสริมของผู้ที่อายุมาก กว่า 50 ปี ซึ่งเป็นการออกกำลังกายแบบพื้นบ้านที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม และเหมาะสมกับสภาวะสุขภาพของคนวัยนี้ที่ไม่เหมาะที่จะออกกำลังกายที่มีการกระแทกสูง (High impact) เพราะอาจเป็นอันตรายต่อข้อเข่า ประชาชนออกกำลังกายสม่ำเสมอมีแรงกระตุ้น ดังคำขวัญที่ร่วมกันตั้งขึ้นคือ “สนุก 30 นาทีมีเหงื่อเพื่อสุขภาพ” และเห็นความสำคัญของสภาวะสุขภาพ สามารถเชื่อมโยงของโรกระบบไหลเวียน ความดัน เบาหวานว่าเกี่ยวข้องกับ การเผาผลาญ เห็นได้จากการที่ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญกับภาวะโภชนาการมีการบันทึกและใช้สมุดประจำตัว BMI 2008 รูปแบบใหม่ที่เพิ่มเติมข้อมูลปริมาณพลังงานอาหารต่อคนต่อวันด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

5.2.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ครั้งนี้

จากการศึกษาประเมินผลโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด จังหวัดชัยภูมิ ตามโครงการเฉลิมพระเกียรติ 57 พรรษา มหาวชิราลงกรณ กรณีศึกษาบ้านลาดใต้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

5.2.1.1 การดำเนินงานของโครงการนี้เป็นการบูรณาการเข้ากับงานที่ใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบเดียวกัน ซึ่งช่วยลดทรัพยากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นอย่างมาก และมีการผนวกกิจกรรมบางอย่างที่มีลักษณะการจัดกิจกรรมให้ประชาชนอยู่แล้ว อย่างเช่น โครงการตรวจคัดกรองความเสี่ยงด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นโครงการที่เน้นการคัดกรองโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ซึ่งถือว่าเป็นส่วนดีของการดำเนินงานโครงการนี้ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรมีการบูรณาการโครงการหรืองานที่มีลักษณะของกิจกรรมที่คล้ายคลึงกันเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณ

5.2.1.2 การพัฒนาคนและเครือข่ายในชุมชน ควรมีการจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มต่างๆ ในชุมชนอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะประชาชน ควรมีโอกาสพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่นั้นเฉพาะกลุ่มใด ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การประกวดแข่งขันกิจกรรมต่างๆ และการจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน

5.2.1.3 หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต้องมีการประสานงานที่ดี สนับสนุนให้ดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการประชาสัมพันธ์อย่างกว้างขวางให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมีการดำเนินงานที่ยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนเอง

5.2.1.4 ในการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด จังหวัดชัยภูมิ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพซึ่งควรเพิ่มเติมครบทุกด้านได้แก่ เรื่องการออกกำลังกาย การบริโภคอาหาร อารมณ์(สุขภาพจิต) อนามัยชุมชน การลดโรคและพฤติกรรมเสี่ยงต่างๆ (อโรคยา) และลดอบายมุข เพื่อให้เกิดความครอบคลุมทุกกิจกรรม นอกจากนี้ควรอบรมให้ความรู้เรื่อง ปัจจัยสาเหตุการเกิดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด ให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติและการตระหนักรู้อันจะส่งผลดีต่อตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้อย่างถูกต้องและจริงจังต่อไป

5.2.1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน จะประสบความสำเร็จ ต้องได้รับความร่วมมือ จากผู้เกี่ยวข้องทุกคน โดยเฉพาะประชาชนในชุมชน แกนนำชุมชน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ให้เข้ามามีส่วนร่วม ด้วยความสมัครใจ ได้แก่ การจัดเวทีเสวนา ประชาคมสุขภาพ หรือ ประชุมชาวบ้านในระดับหมู่บ้านให้บ่อยครั้งขึ้นอาจเป็น 2 เดือนต่อครั้งและผู้นำชุมชนควรนำผลการประชุมเสวนาที่ได้ นำเสนอในการประชุมประจำเดือนในระดับตำบล อำเภอ เพื่อที่จะได้รับทราบปัญหาที่เป็นปัจจุบันและสามารถแก้ไขปัญหาทันเวลา

5.2.1.6 การดำเนินงานด้านสุขภาพ พบว่าการประยุกต์กลยุทธ์การตลาดเชิงสังคมมาใช้ร่วมกับการดำเนินโครงการพฤติกรรมสุขภาพ เป็นวิธีการหนึ่งในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพโดยดูในเรื่องของสินค้า บริการ ในที่นี้จะหมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยให้ประชาชนบ้านลาดใต้ มีการรับรู้ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภค และการออกกำลังกาย ซึ่งมีเป้าหมายคือการเปลี่ยนแปลงไปสู่พฤติกรรมที่ดีขึ้น กลุ่มเป้าหมาย เป็นประชาชน หรือกลุ่มเสี่ยงเพื่อลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด อีกทั้งยังสามารถนำต้นแบบทางสุขภาพ (Health Belief Model) ซึ่งประกอบด้วยเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มี ปัจจัยเกี่ยวกับเรื่องความตระหนัก ความรุนแรงที่จะเกิด การได้รับผลประโยชน์ เกิดอุปสรรคน้อยกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ จนถึงแนวทางการปฏิบัติเพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม มาเสนอให้

ชุมชนนั้นรับทราบ เพื่อร่วมตัดสินใจได้ด้วย เช่น การทำประชาคม การเสวนาของชุมชนบ้านลาดใต้ เพื่อชี้ให้เห็น ถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปรับพฤติกรรม นอกจากนี้ความตั้งใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Theory of Planned Behavior) เกิดขึ้นจากปัจจัยหลัก ได้แก่ การปรับทัศนคติ ค่านิยมของสังคม (Norm) การควบคุมพฤติกรรม (Social Cognitive Learning Theory) มีปัจจัย 2 ประการที่ก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือปัจจัยภายในเป็นความรู้สึกรู้สึกของตนเองที่คิดว่าถ้าเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแล้วจะเห็นผลลัพธ์ที่ดีต่อตนเอง และปัจจัยภายนอก เช่น เห็นตัวอย่างจากบุคคลอื่นๆ ขั้นตอนการไตร่ตรอง (Precontemplation Stage) โดยแน่ใจว่าสารที่ส่งเป็นสารที่ผู้รับคิดว่าสำคัญทำให้ผู้รับสารเชื่อมั่นคุณค่าที่จะทำ เน้นประโยชน์ (Emphasize) มากกว่าเงินทอง การใช้สถานที่ (Place) ว่าเห็นข่าวสารที่ไหนเด่นชัด การส่งเสริมการตลาด (Promotion) สื่อสารกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมใหม่

5.2.2 ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.2.2.1 ผู้ศึกษาเห็นว่าโครงการนี้ควรจะได้รับ การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และควรขยายผลการดำเนินงานหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่อไปในทุกหมู่บ้าน เพราะเป็นโครงการส่งเสริมสุขภาพ ที่สามารถแก้ไขปัญหาการเจ็บป่วยของประชาชนได้โดยการปรับพฤติกรรม หรืออาจปรับโครงการอื่นๆ ในรูปกลุ่มปัญหาเดียวกัน เช่น โครงการคนไทยไร้พุง ซึ่งใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบเดียวกันได้ เพียงแต่จะต้องมีคู่มือหรือแนวทางมาตรฐานการปฏิบัติที่เป็นเฉพาะเรื่องนั้นไป การบูรณาการจะช่วยลดทรัพยากร งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ได้เป็นอย่างมาก

5.2.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่ใช่หมู่บ้านโครงการสายใยรักแห่งครอบครัว เพื่อทราบถึงกลวิธีดำเนินงานและผลการดำเนินงานของแต่ละหมู่บ้าน

5.2.2.3 ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสุขภาพ และภัยสุขภาพ ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ในชุมชน โดยเฉพาะปัญหาที่ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือและเป็นปัญหาเดิม

5.2.2.4 ควรศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อความเข้มแข็ง ความสำเร็จของชุมชน ในการดำเนินงานด้านสาธารณสุข

5.2.3 จุดเด่นในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาหมู่บ้านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพลดโรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือดต้นแบบ ซึ่งจะทำให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด ทราบปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ที่จะเข้าร่วมโครงการนี้

5.2.4 จุดด้อยในการวิจัย

สำหรับการศึกษารั้ครั้งนี้เป็นการศึกษาประเมินผลเพียงหมู่บ้านเดียว ซึ่งอาจจะได้แนวทางปฏิบัติที่ไม่ควบคุมกับสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ ดังนั้นผู้ที่จะนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ต้องศึกษาถึงบริบทของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย